

BREKEKES!

ANEŽ PRŮVODCE PO VODNICKÝCH VYCHÁZKÁCH

AHOJ DĚTI!

Jmenuji se Brčál a přišel jsem za Vámi, abych Vás provedl po vycházkových trasách v krajině nedaleko Hrusic. V Hrusicích se narodil pan Josefa Lada, který si mě v knížce Bubáci a hastrmani vymyslel.

Pojďte se mnou na vycházky, kde na Vás spolu se mnou čekají i jiné ladovské postavičky. Budeme pozorovat rostliny, zvířátka, potoky, řeky, kameny, louky, lesy, ale i lidi a lidská obydlí. Pozorně se dívejte do kraje a možná uvidíte zajíce, srnu, křečka nebo koroptev. Věřím, že jste děti zkoumavé, přemýšlivé, hravé, které rády pozorují svět kolem sebe, a proto jsem pro Vás a Vaši zábavu připravil několik úkolů.

„Jak je Vám snad známo, milé děti, šijí si hastrmani sami botičky do sucha i do vodičky a pracují nejraději při plném měsíčním světle, aby na tu práci dobře viděli“. Sedávají při tom na stavidle, na staré vrbě nebo na topole a zpívají si svoji hastrmanskou písničku: „Sviť, měsíčku, sviť, ať mi šije niť, šiju, šiju si botičky, do sucha i do vodičky“.

Víš, kdo je to hastrman?

Víš, proč hastrmani nejraději pracují při úplňku?

Na čem sedí hastrman?

Vybarvi obrázek!

VODA

Voda spolu se vzduchem je základem pro to, aby mohl existovat život. I my, vodníci neboli hastrmani, bychom bez vody nemohli být. Vodnickou vycházku můžeme společně začít na náměstí v Ondřejově. Z náměstí se vydáme hledat nějaký potok, kde bych se trochu osvěžil. Dojdeme nejdříve k místu, kam přichází voda, kterou lidé použili pro svoji potřebu. Tomu místu, kde se použitá voda vyčistí, aby mohla odtéci dále do potoků, aniž by poškodila rostliny a zvířátka, se říká čistírna odpadních vod.

Na co vodu používáš Ty a Tvoje rodina?

Podívej se na obrázek. Děti si v létě staví hráze na potoce. Udělají si tak rybníček, ve kterém si mohou zaplavat. **Víš, o kterém zvířátku se říká, že si u vody staví hrady z větví, rákosu a hlíny?**

Kolik je na obrázku dětí? Správné číslo zakroužkuj!

1 2 3 4 5

Kolik je na obrázku holčiček?

1 2 3 4 5

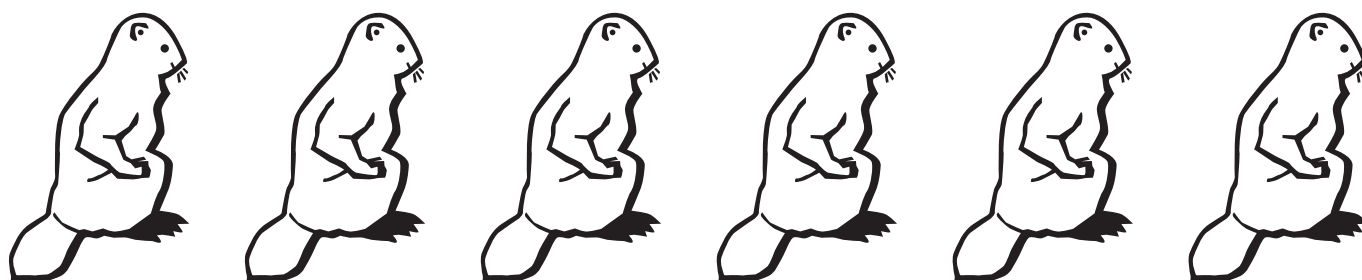
O kolik víc je na obrázku chlapečků než holčiček?

1 2 3 4 5

Kolik je na obrázku bobrů?

1 2 3 4 5

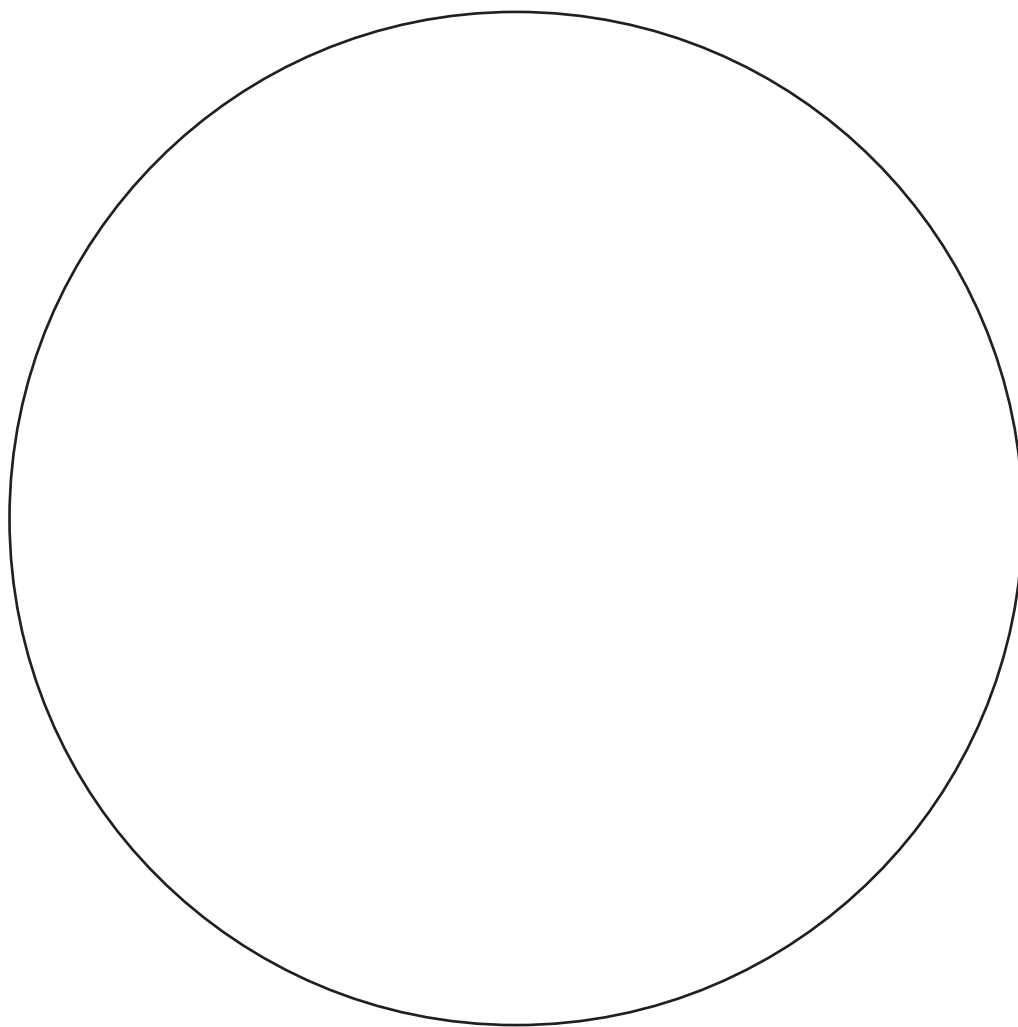
Vybarvi hnědou barvou tolik bobrů, aby jich bylo stejně jako dětí na obrázku!

KDE SE TA VODA BERE?

Povrchová a podzemní voda se pohybuje v pravidelně se opakujícím cyklu, kterému se říká koloběh vody. Když prší, voda se vsakuje do země, pod zemí si hledá cestičky a teče dál. Podzemní pramínky se spojují na povrchu v potůčky, potoky, jezera, říčky, řeky. Řeky se v místě zvaném ústí vlévají do moří. Sluníčko svítí a ohřívá vodu v mořích, a způsobuje tak její vypařování. Pára (plynné skupenství vody) stoupá a vytváří mraky, které se pohybují ve vzduchu. Voda v mracích se mění v kapalinu – říkáme tomu kondenzace, což je opak vypařování. Kapalinu z mraků známe jako déšť, v zimě jako sníh, někdy z ní mohou být kroupy (pevné skupenství vody).

Namaluj koloběh vody (pomůže Ti slunce, mraky, déšť, řeka a moře). Koloběh vysvětli pomocí šipek.

Další zastavení jsem připravil na louce. Jen se děti podívejte, co tu kvítí kolem kvete, kolik bylin, trav a jetelovin. Na některých loukách můžete vidět kravičky, ovce, kozy nebo koně. Takové louce se říká pastvina. Na ostatních loukách se tráva nechá vyrůst a pak se seká dvakrát do roka. Prvnímu sekání se říká senoseč a druhému otava. **Jak se říká suché trávě? Je to seno? Nebo sláma?**

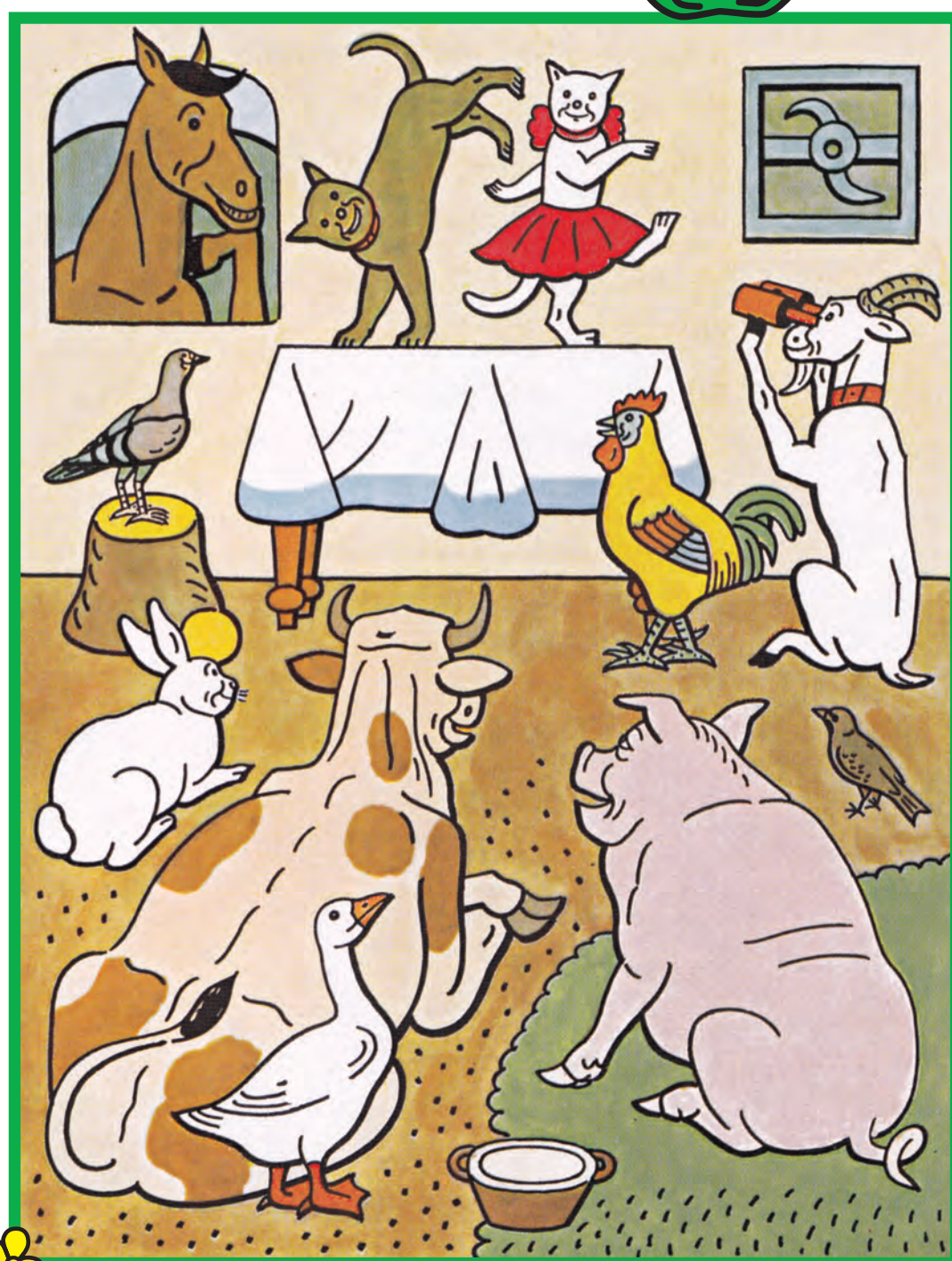
Seno se na zimu uskladní a slouží jako krmivo pro domácí i lesní zvířata.

Jaká domácí zvířata znáš?

Víš, jak se jmenuje samička, samec a mláďe zvířátek na obrázku?

Kolik je na obrázku domácích zvířat?

Která z nich se živí senem?

LOUKA

Zastav se a poslouchej, jak ta louka krásně zní. Takový koncert můžeš poslouchat mimo jiné díky kobyolkám, cvrčkům, chroustům a čmelákům. **Pojmenuj zvířátka na obrázku a přiřaď ke každému správný stín.** Poradím Ti: Kobyłka má zelený kabátek a hraje na housle. Čmelák má černý kabátek se žlutými pruhy a hraje na basu. Chroust hraje na čelo. Cvrček není zelený a hraje na housle.

POTOK VEJBORKA

Mám velkou radost, že se mohu namočit v potoce, kterému se říká Vejbor-ka. Podívejte se, milé děti, jak jsou louky kolem potoka odlišné od ostatních. Říká se jim niva. V nivách se nacházejí nejkvalitnější půdy, rostou zde mokřadní a vodomilné rostliny. Podívej se na obrázek. V trávě u potoku Vejbor-ka si právě hrají mé kamarádky žabky. **Umíš skákat jako ony? Vyzkoušej desetkrát vyskočit jako žabička.** Je to velká zábava. **Žabičky vybarvi zelenou barvou.** Žabákovi nahoře vpravo udělej žluté kalhoty. Žabákovi uprostřed vybarvi kalhotky modře. Žabičce za žabákem v modrých kalhotkách udělej červené kalhotky. Žabákovi vlevo dole kalhoty hnědé a žabák před žabákem v modrých kalhotkách bude mít kalhoty zelené.

Podívej se na obrázek!

Jaké kalhoty má žabák, který se nachází ZA, NAD a PŘED žabákem v modrých kalhotkách?

LES

Další zastavení jsem připravil u lesa. V lese se nachází mnoho rostlin a živočichů. Poznáš jehličnatý, listnatý a smíšený les?

Jaký les je na obrázku?

Prohlédni si obrázek a popiš, co dělají lesní zvířata.

Vytvoř slova s opačným významem (antonyma)

Veselý jelen

..... pes

Obutá bota

..... bota

Prázdная láhev

..... brašna

Široký kmen

..... klacík

Malá veverka

..... jelen

Nízký keř

..... strom

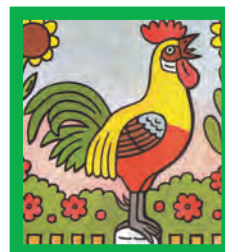
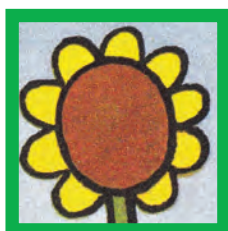

V lese rozlišujeme kořenové, mechové, bylinné, keřové a stromové patro. Mechové patro můžeme označit za přízemí. Rostou zde houby. **Zakroužkuj ty, které jsou jedlé.** Ve stromovém patře běhá po kmeni stromu veverka. Strakapoud střeží doupě v dutině stromu, které je 2–3 m nad zemí. V nejvyšším patře, vysoko v korunách stromů, hnízdí straka. **Najdeš tato zvířátka na obrázku? Poznáš, z jaké pohádky je obrázek? Jak se jmenuje chlapec, kterého liška veze na ocasku?**

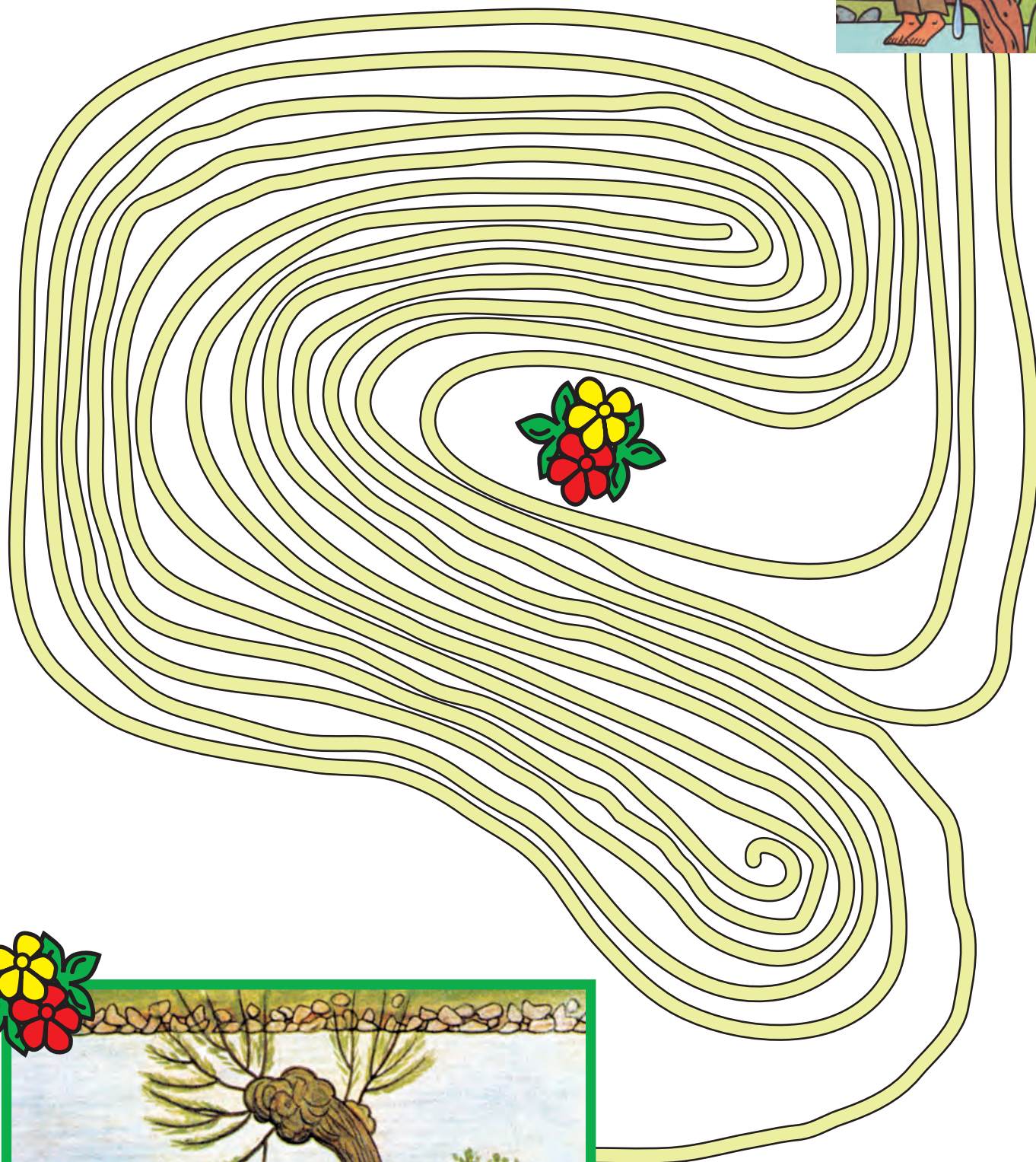
Urči, který obrázek ve skupině nepatří mezi ostatní, a vysvětli proč.

První vycházku skončíme v obci Kaliště, kde jsem pro Vás připravil dětské hřiště. Zatímco si pohrajete na suchu, já, hasrman Brčál, skočím šipku do místního rybníku.

Pomoz mi, prosím, najít cestu do rybníčku.

LENSEDLY

Druhou vycházku jsem si pro Vás připravil v obci Lensedly. Tato malebná vesnička je známá tím, že se na její návsi dochovaly původní chalupy z počátku minulého století.

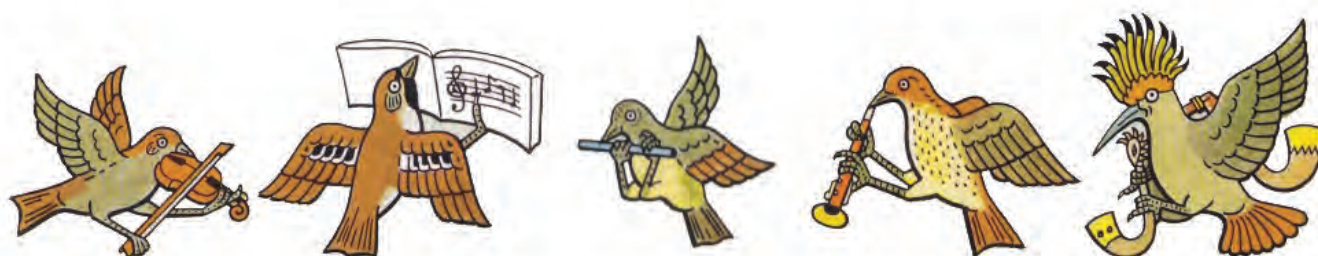
Nejprve se podíváme na malebnou krajinu Josefa Lady z vrchu Horka.

Umíš pozorovat? Pokud ano, jistě hravě najdeš 5 rozdílů.

Znáš ptáky? Vrána hraje na trombon, drozd na klarinet, skřivan na flétnu, slavík na housle a dudek na dudy. Sojka je dirigent.

Kterí ptáci na obrázku začínají stejnou hláskou? Spoj je čarou.

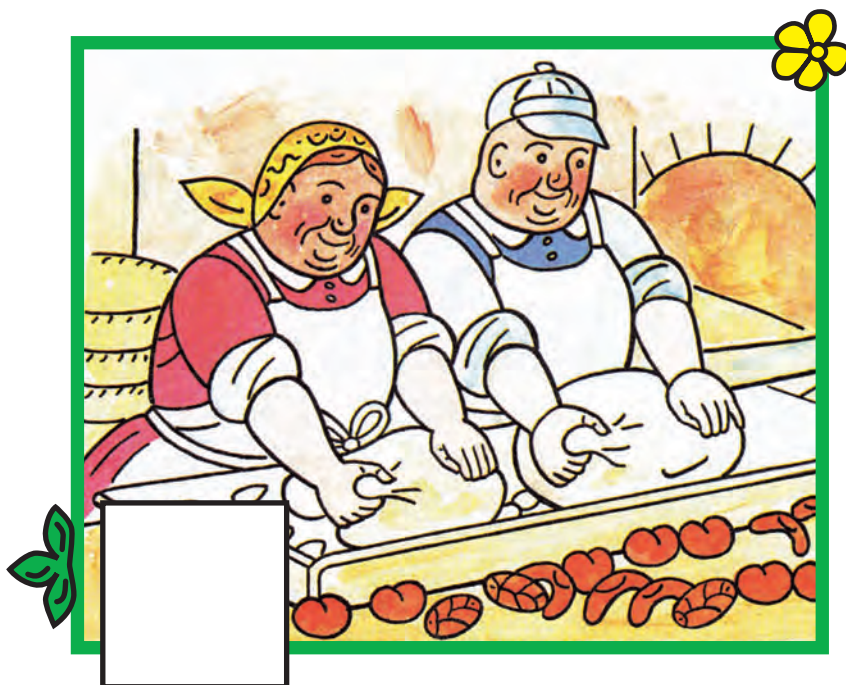

ŘEMESLA

Zastavíme se u památných lip v Lensedlích. Víte, co je to řemeslo? Řemeslo je manuální dovednost, kterou provozují lidé, aby si vydělali peníze. Ten, kdo řemeslo provozuje, je řemeslník. Poznáš řemeslníky na obrázcích?

Kde je na obrázku kovář, pekař, krejčí a kominík?

Co dovede každý z nich?

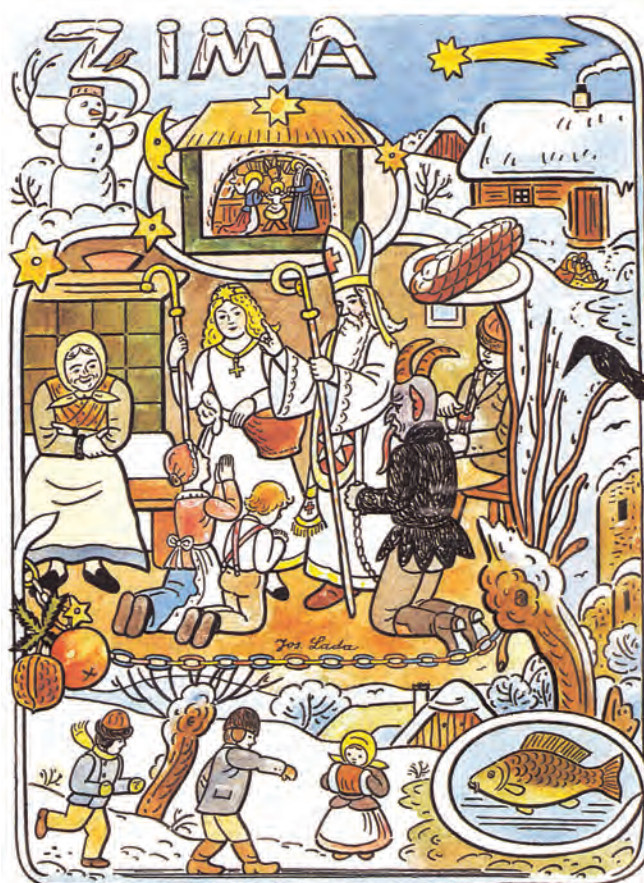
Do prázdného rámečku nakresli housku, kalhoty, komín a podkovu tak, aby symbol odpovídal danému řemeslu.

TRADICE

Popiš, co vidíš na obrázcích. Které roční období máš rád, a proč?

Víš, ve kterém ročním období děti dříve ohniště využívaly a co v něm pekly?

V jakém ročním období se slaví Velikonoce a v jakém Vánoce?

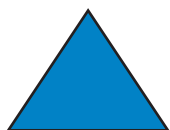
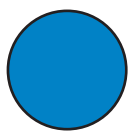
Ve kterém ročním období se můžeš koupat venku v rybníku?

Podle čeho poznáš každé roční období?

Jak se jmenuje svátek na
obrázku?

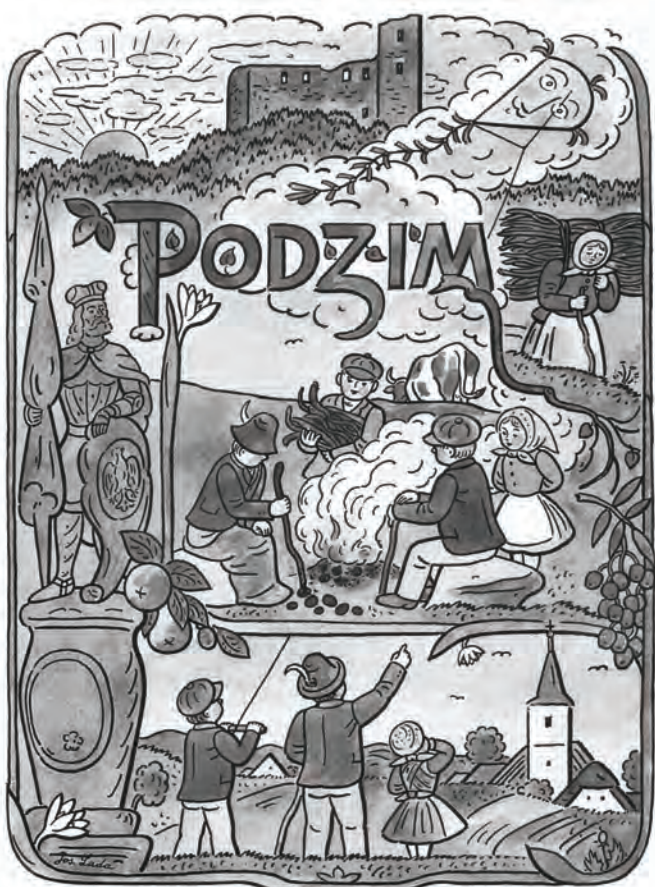
Dokážeš zabalit dětem dárky? Slož modrý a prostřední obrázek.

Prohlédni si pozorně barevné obrázky na předcházející stránce. Vzpomeň si, co na obrázku, který je černobílý, chybí.

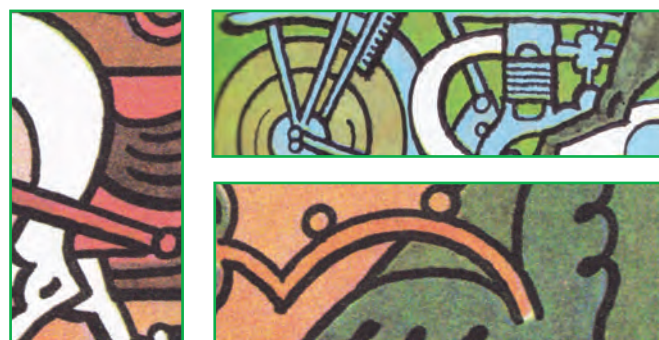
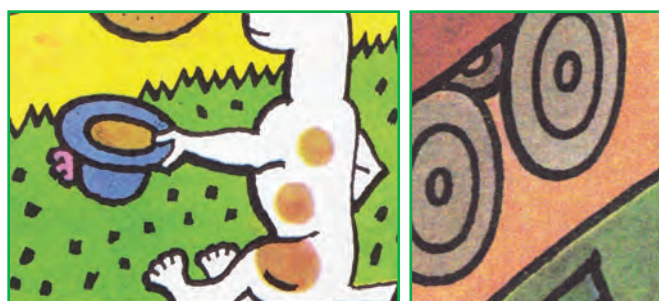
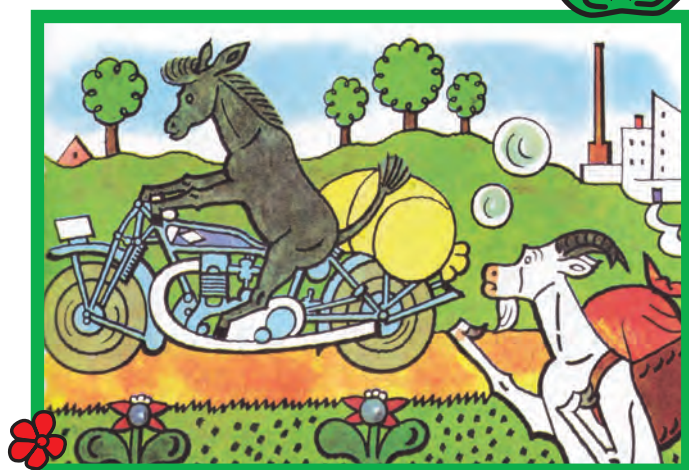
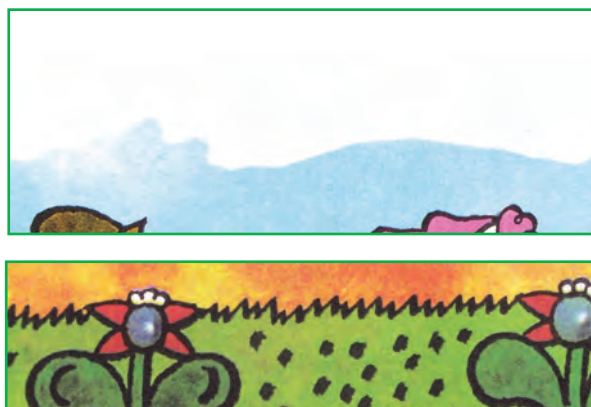
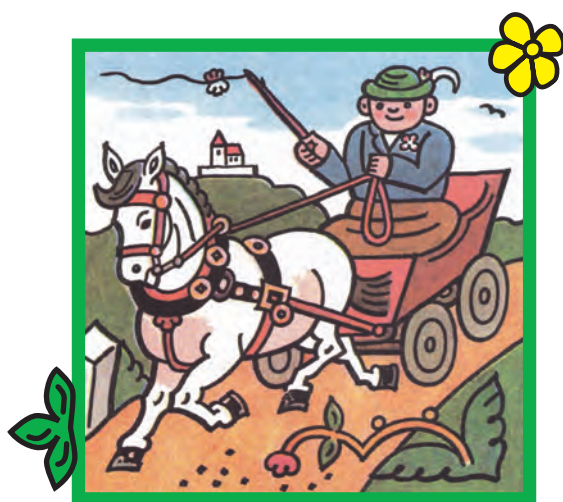
DOPRAVA

Po hravém odpočinku projdeme náves. V blízkosti obce je slyšet hluk automobilů. Připravil jsem pro tebe zastavení u dálnice.

Umiš pojmenovat dopravní prostředky na obrázku?

Který nesmí jezdit po dálnici?

Poznáš, ke kterému obrázku patří výstřižek?

SENOHRABY

Poslední vycházku jsem si připravil v blízkosti Senohrab. Můžeš sem přijet vlakem. První zastavení je u vlakového nádraží, kde se dozvíme zajímavosti o této malebné obci, ale i o Vodnických vycházkách. Na hlavní část vycházky se vypravíme z Hrušova.

Najdi na obrázku nesmysly.

Poznáš všechna zvířátka na obrázku?

MNICHOVKA

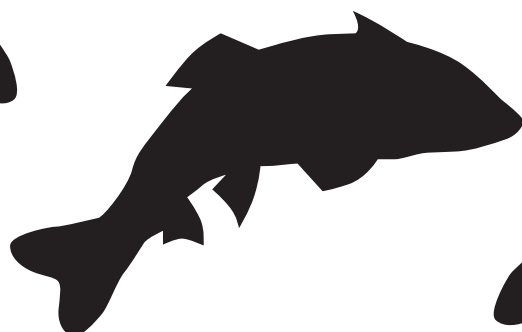
Po dlouhém putování jsme došli k potoku Mnichovka, který je plný pstruhů. Potok je zde poměrně široký, což napovídá, že by se mohl brzy vlévat do řeky. Proto se vydáme po směru toku.

Víš, jak se jmenuje ryba na obrázku?

Seřaď čísla od 1 do 6 a snadno vyluštíš tento malý kvíz.

S	U	H	P	T	R
2	5	6	1	3	4

Najdeš její stín?

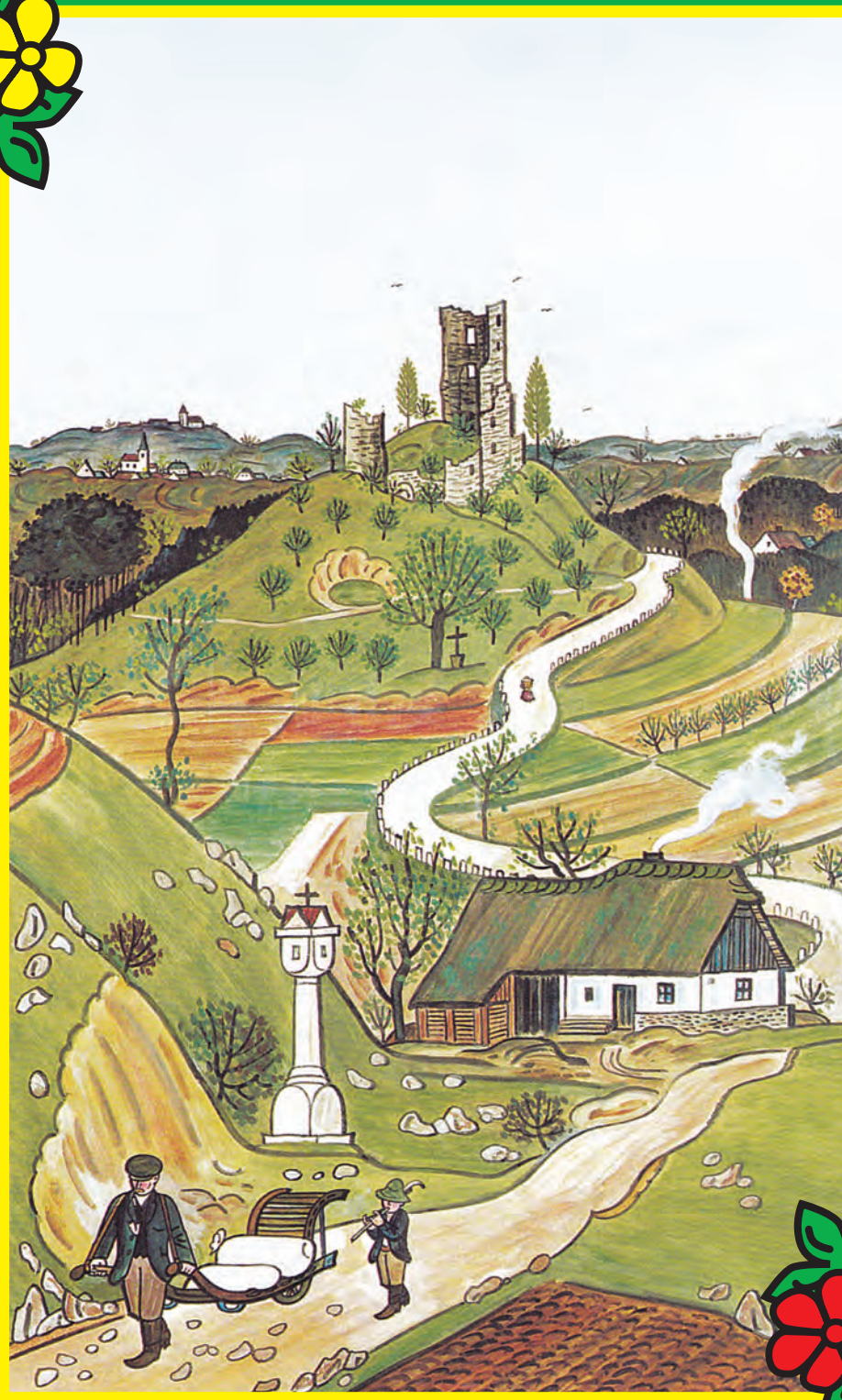

Došli jsme k místu, kde se vlévá potok Mnichovka do řeky Sázavy. V takové řece je spousta ryb. Moc se mi tu líbí, proto zde načas zůstanu. Tebe teď pošlu na zříceninu hradu Zlenice, které se také říká Hláška, a dále pak proti proudu potoka Mnichovky zpět k Hrušovu. Věřím, že se Ti vycházky se mnou líbily, a zase se na ně někdy vydáš.

Která z ryb plave doleva a která doprava? Vybarvi šipky pod obrázkem.

Vydala MAS Říčansko, o.p.s., Roklanská 805, 251 01 Říčany, v roce 2011 nákladem 5 000 ks
 Autor obrázků Josef Lada • Grafická úprava Václav Pošmurný • Tisk Ing. Miroslav Horák
 – Region Design • Autorka textů Ing. Andrea Lichtenbergová • Projekt „Vycházky po starono-
 vých cestách“ je realizován ve spolupráci s Posázaví o.p.s.

Evropský zemědělský fond rozvoje venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.